

Symposium Publieksdiplomatie

Besluiten

Lessius Hogeschool Antwerpen, 5 mei 2009

Geachte dames en heren,

Toen ik n.a.v. dit symposium mensen aansprak, bleek het begrip “publieksdiplomatie” bij de meesten totaal onbekend. Als na vanavond al enig licht in de duisternis is geschapen, is alvast een van onze doelstellingen bereikt. Ik herinner u nog even aan de 2 modellen die werden aangereikt door de referaathouders. De voorbeelden die David Crieckemans uitlegde, pleiten voor een netwerkmodel van publieksdiplomatie. Ik herhaal nog even zijn laatste woorden: “Voor Vlaanderen is een publieksdiplomatie met netwerkmodel misschien het meest bruikbaar. Het onderlijnt dat zowel de overheid, het bedrijfsleven als het maatschappelijke middenveld daarbij een stake holder zijn.”

Ellen Huijgh stelde enerzijds vast dat er nood is aan een globale visie, aan sturing en het zetten van prioriteiten naast het stroomlijnen van de talrijke lovenswaardige maar versnipperde initiatieven. Anderzijds pleitte ze voor een institutionalisering van publieksdiplomatie naar het voorbeeld van Québec, omdat “het garant staat voor een netwerkmodel van publieksdiplomatie in plaats van een voorbijgestreefd informatiemodel.”

De toon van het debat laten uitschijnen dat voor de aanwezigen dit model het pleit gewonnen heeft. Niet onlogisch aangezien dit symposium werd georganiseerd door 4 actoren uit het Vlaamse middenveld: VVA, Vlamingen in de Wereld, Marnixring en de Beweging Vlaanderen-Europa.

We kunnen daarbij bijvoorbeeld het Vlaanderen in Actieplan van de Vlaamse overheid als kapstok en als instap gebruiken. Ik denk dan aan de woorden van de Vlaamse minister-president bij de presentatie van zijn boek “Kris Peeters in perspectief. Een warme kijk op Vlaanderen”: “Vlaanderen moet sociaal, gastvrij en internationaal zijn.”

De doelstellingen van “Vlaanderen in Actie” zijn alvast een stap in de goede richting. Meer dan 200 deelnemers kwamen in september 2008 samen om na te denken over de **internationale toekomst van Vlaanderen**. Het atelier “Internationalisering” maakte duidelijk dat we op dit vlak nog heel wat inspanningen moeten leveren. Op de webstek www.vlaandereninactie.be kunt u de volgende Doorbraken lezen. Ik som ze kort op, bij wijze van kapstok, met enkele lessen die we op het vlak van publieksdiplomatie eruit kunnen trekken.

1) Internationale mentaliteit

Een verblijf in het buitenland zou een verplichting moeten zijn voor alle studenten. Ook in het arbeidsleven moeten werknemers meer internationale kansen krijgen.

Laten we een voorbeeld nemen aan de universiteit van Leuven die zich als Vlaamse universiteit de afgelopen week Europees profileerde met een eigen verklaring 10 jaar na Bologna.

Het Vlaamse middenveld zou een lans kunnen breken voor een meer internationale mentaliteit via haar leden en eigen mediakanalen.

Tussen haakjes, een drietal jaar geleden werd het initiatief genomen voor een webstek **www.studyinlanders.be** gekoppeld aan een overzichtelijke studiegids die sinds kort wordt meegenomen naar internationale onderwijsbeurzen. Ook hier geldt weer het probleem: deze

instrumenten zijn nog onvoldoende gekend en bekend, niet alleen in het hoger onderwijs. Zoals deze webstek worden ze soms niet geactualiseerd.

2) Innovatie als hefboom voor internationalisering

Vlaanderen moet meer deelnemen aan toonaangevende **internationale kennisnetwerken**.

“Richt Vlaamse denktanks op met het enorme internationale potentieel in Brussel (journalisten, diplomaten, studenten, ...), aldus Dirk Rochtus, “en maak voor onderwijs geld vrij voor buitenlandse gastsprekers.”

Op de tafel buiten vindt u 17 gratis informatieve stukken over Wallonië, meegenomen van een internationale verpakkingsbeurs en mij bezorgd door Patrick Buyse, een West-Vlaamse ondernemer. Hij vertelde mij het verhaal dat hij in de maand maart op internationale verpakkingsbeurzen in Köln, London en Milaan was. Daar stond telkens een Waals paviljoen. Op die Waalse paviljoenen was er, naast de stands van de bedrijven zelf, ook een infostand van de Waalse overheid.

Zakenlui die doelgericht adressen wilden bekomen voor aan- en verkoop in hun sector, info wilden over mogelijke investeringen, bezochten dergelijke stands wel degelijk gretig. Concreet voorbeeld: op het Pools paviljoen kreeg de heer Buyse een gedetailleerde lijst mee van de te contacteren Poolse bedrijven voor het product waarnaar hij op zoek was. De aanwezigheid van een dergelijke officiële Vlaamse vertegenwoordiging was 3 x nihil. Lees de geschiedenis na en de reacties van vele CEO's: de grootste opportuniteiten, de beste investeringen, de beste contacten worden gemaakt tijdens een crisisperiode. Dan moet je de kansen grijpen, dan moet je aanwezig zijn, dan moet je je (nu nog) sterke basis consolideren.

De inhoud van de Waalse folders en CD's is overigens zeer de moeite waard om te lezen: “Belgian Beers” worden omschreven alsof al die beroemde brouwerijen in Wallonië liggen.

Ondernemer Patrick Buyse roept m.a.w. op om meer aanwezig te zijn op internationale congressen en daar meer te netwerken. Dat geldt trouwens ook voor politici die meer “buitenlandbewust” moeten zijn.

2

Een advies voor het Departement Internationaal Vlaanderen en de nieuwe imagomanager onder DAR zou kunnen zijn om enerzijds meer werk te maken van **infomateriaal** dat ondernemers mee zouden kunnen nemen naar het buitenland. Anderzijds moet Vlaanderen er ook voor zorgen dat het zich profileert op internationale beurzen.

Waarom naar het voorbeeld van de vertegenwoordigers van Vlamingen in de Wereld ook geen ondernemers vragen om in hun sector Vlaams ambassadeur te zijn, als **ondersteuning van de vertegenwoordigers van FIT** (Flanders Investment and Trade)? Ook hier kan het middenveld als tussenpersoon fungeren via de geëigende kanalen.

3) Meer samenwerking met Brussel

David Crikemans haalde het ook al aan. Heel wat buitenlanders kennen Vlaanderen niet, maar kennen wel Brussel. Daarom moeten we Brussel meer uitspelen als een troef en de relatie met Brussel (en ook andere naburige regio's) strakker aanhalen. Dat zou onder meer kunnen door een netwerk uit te bouwen met alle **Vlaamse ambtenaren bij de Europese Unie** en ook hen te vragen om aan publieksdiplomatie te doen. Nu zijn die contacten zo goed als onbestaande. Ook hier kunnen we weer veel leren van de netwerken van andere regio's, zelfs van Wallonië. Vindt u ook hun slogan “Wallonia creates the taste sensations of Belgium” net als de toevoeging “our Brussels National Airport” niet knap gevonden?

Het Vlaamse middenveld en de ondernemers zouden kunnen gevraagd worden om mee te werken aan tentoonstellingen en incentives in het Europees Parlement. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de tentoonstelling van de Republiek Estland die nu loopt in het Boudewijngebouw in Brussel.

4) Cultureel aanbod als internationale troef volgens een welbepaalde strategie

Vlaanderen kent een sterke positie op het vlak van kunst en cultuur, maar die is nog te weinig gekend in het buitenland. Daarom moeten we de promotie van cultuur in het buitenland meer bundelen en internationaal uitspelen.

De invoering van **culturele ambassadeurs** zou opnieuw moeten overwogen worden. Ik denk bv. aan het sterke lobbywerk van Erwin Joos met de Antwerpse vzw Van Mieghem Stichting in Amerika en Israël. Deze stad en provincie nemen duidelijk het voortouw om zichzelf op de kaart te zetten. Denk maar aan de aanwezigheid in Tokio, Shanghai en Singapore de volgende maanden met een tentoonstelling over de Antwerpse mode en een andere over beeldcultuur.

In het contract met de culturele ambassadeurs zou echter wel moeten gestipuleerd worden dat ze zich als Vlaming moeten profileren. Het gebeurt nu te vaak dat Vlaamse kunstenaars genieten van Vlaamse subsidies maar zich openlijk als niet-Vlaams uiten of er zich soms bijna voor voldoende geld en personeel verontschuldigen dat ze Vlaming zijn.

Tot hier 4 essentiële doorbraken in het cultureel-economisch plan “Vlaanderen in Actie”. Ik mis echter een belangrijke zesde doelstelling, nl. Publieksdiplomatie.

Uit onderzoek blijkt het belang van samenwerking met de eigen burgerlijke samenleving. Elke Vlaming moet het imago van Vlaanderen naar buiten brengen. Ik heb het dan over zijn externe **identiteit**. Om dat te kunnen doen met je overtuigd zijn van je eigen interne identiteit. Ook hier ligt een opdracht bij de Vlaamse overheid, bij de betrokken administraties en bij het Vlaamse middenveld. Het buitenlands beleid helpt - zoals in tal van landen - zelfs mee zorgen om de nationale identiteit vorm te geven.

Maar omdat koken geld kost moet DIV, de bevoegde administratie, wel financiële en personele ondersteuning krijgen. Dat geld moet onder meer besteed worden aan onderzoek, stevig studiewerk, toetsing daarvan aan de Europese regelgeving, een sterker proactief beleid o.a. t.o.v. de EU, het uitbreiden van de internationale links, o.a. via de promotie van kunst, het gebruik van academische relaties, de organisatie van internetdiscussies, lezingen en rondleidingen op het ministerie en kabinet van Buitenlands Beleid.

David Criekemans had het in zijn referaat over het voorbeeld van Wallonië dat zich kan inschakelen in de internationale hefboom van de Francophonie. Waarom zouden we niet opnieuw werk maken van een “Top van de Nederlandstalige Landen”, in opvolging van het initiatief van het Vlaams parlement, vele jaren geleden?

Een ander belangrijke doelgroep zijn de **journalisten**. De uitwisseling van journalisten moet niet alleen verder gezet worden, maar buitenlandse journalisten moeten ook uitgenodigd worden naar speciale **evenementen**, zowel in binnen- en buitenland. Een mooi initiatief zou bijvoorbeeld een rondreizende tentoonstelling zijn rond 7 eeuwen Vlaamse kunst, gekoppeld aan lezingen over Vlaanderen en Vlaamse innovatie door ministers en prominente ondernemers. Het draaiboek daarvoor bestaat trouwens al.

Er zijn in het verleden al **promotiefilms** over Vlaanderen gemaakt, onder meer naar aanleiding van wereldtentoonstellingen. Die zouden kunnen gebruikt worden als ondersteuning van een wedstrijd waarbij moderne filmmakers uitgedaagd worden om Vlaanderen op een positieve, creatieve manier te belichten.

Voor jongeren en geschiedenislessen in scholen zou er een film kunnen gemaakt worden waarbij allochtone en Vlaamse jongeren terugreizen in de tijd naar voor Vlaanderen bekende historische gebeurtenissen.

Samenwerking met het Vlaamse middenveld is hier op tal van terreinen mogelijk.

Maar ook van **Amerikaanse publieksdiplomatie** kunnen we leren. Succesvolle culturele initiatieven in een recent verleden waren:

- The Cultural Connect programme: een intensief programma van concerten en masterclasses uit de Amerikaanse cultuur
- The Ambassador's Fund: ambassadeurs financieren een keure aan culturele en historische preservaties die beantwoorden aan de noden van de lokale bevolking
- American Corners: meer dan 130 vooral in de Sovjet-Unie gelokaliseerde kleine "hoeken" in lokale bibliotheken en culturele instellingen bieden op een zeer toegankelijke en discrete manier internettoegang, video's en CD's en boeken over Amerika.

Naar het **voorbeeld van Canada, Noorwegen, Catalonië, Beieren** enz. zouden de administratie en de Vlaamse minister voor Buitenlands Beleid netwerken in ons eigen voordeel moeten gebruiken.

Dat kan o.a. via NGO's en het middenveld die zorgen voor een nauw partnerschap met de wereld. Ze mogen daarbij niet trachten om het volledige veld te bestrijken, maar alleen die terreinen die het best een interessante return met zich meebrengen.

Een mogelijke niche is dat België en Nederland zich samen door hun centrale ligging en vanuit hun ervaring binnen de Benelux de rol van onderhandelaar op zich nemen op verschillende terreinen en in verschillende landen tegelijkertijd.

4

We kunnen leren uit de ervaringen van heel wat landen, hoorden we vandaag. Maar ook van de Finnen kunnen we nog heel wat leren. De Finnen zijn onderhevig aan muskieten, extreme weersomstandigheden, het duister van de winter en het bijna constante licht in de zomer. Toch vallen ze op in bijvoorbeeld de gsm-industrie, Formule 1 en behoren ze tot de top van het internationale leerprogramma Pisa. Volgens deze trotse bevolkingsgroep ligt de oorzaak in "Sisu. Dat is een nationale karaktertrek, een combinatie van wilskracht, moed en volharding." Misschien moeten wij Vlamingen ook wat meer "sisu" aan de dag leggen om ons efficiënter te profileren op het vlak van publieksdiplomatie? En dus niet toegeven aan wat ik het voorbije weekend in een Vlaamse krant stond: "Durf en ondernemerschap. Dat worden de grootste slachtoffers van deze crisis."

Dat moeten we tot elke prijs vermijden. Ook hier moet het Vlaamse middenveld haar verantwoordelijkheid nemen.

Aan de inzet en het dynamisme van de verenigingen die aan dit symposium deelnamen, zal het alvast niet liggen.

Ik wil, bij wijze van slot, hen dan ook danken voor de vruchtbare samenwerking die eigenlijk al begon in 2002 toen we samen het congres over "Identiteit, solidariteit en natievorming" hier in Antwerpen organiseerden: de Vereniging van Vlaamse Academics, Vlamingen in de Wereld en natuurlijk ook de Marnixring.

Dank aan de notulisten van vanavond, Erik Aerts en Luc Sermeus. Ondersteund door hun notities zullen we ervoor zorgen dat de besluiten van dit symposium in een strak memorandum worden gegoten en aan de volgende minister van Buitenlands Beleid worden overhandigd.

U zult de tekst kunnen nalezen op de webstek van de Beweging Vlaanderen-Europa. Indien we over uw e-postadres beschikken, zullen we u de besluiten ook elektronisch doorsturen.

Dank ook aan alle sprekers van vanavond. En dank voor uw zeer gewaardeerde aanwezigheid.

Ik nodig u graag uit voor de receptie.

An De Moor
Voorzitter Beweging Vlaanderen-Europa vzw